

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Кузенко Тетяна Борисівна, к.е.н., доц кафедри фінансів і кредиту, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, kol-dis@ukr.net

Сучасний етап розвитку економіки характеризується активною цифровою трансформацією, яка суттєво змінює умови функціонування підприємств і підходи до забезпечення їх фінансової безпеки. Інституційне середовище, до складу якого входять формальні (законодавство, нормативно-правове регулювання, стандарти) та неформальні (бізнес-культура, довіра, цифрова етика) інститути, відіграє ключову роль у формуванні ефективної системи фінансової безпеки підприємства [1, 2]

В умовах цифрової економіки зростає вплив таких інституційних чинників, як державне регулювання цифрових фінансів, розвиток фінтех-інфраструктури, кібербезпека, захист даних та цифрові платформи. Наявність ефективних інституцій забезпечує прозорість фінансових потоків, знижує рівень інформаційної асиметрії та сприяє мінімізації фінансових ризиків підприємства.

В умовах цифрової економіки суттєво трансформується роль інституційних чинників забезпечення фінансової безпеки підприємства, що зумовлено зростанням залежності фінансових процесів від цифрових технологій та платформних рішень. Насамперед, посилюється значення державного регулювання цифрових фінансів, що охоплює формування нормативно-правової бази функціонування електронних платіжних систем, цифрових активів, фінансових технологій (fintech) та механізмів дистанційного обслуговування. Ефективність такого регулювання визначає рівень довіри до фінансових інструментів, знижує правову невизначеність і сприяє захисту інтересів підприємств від недобросовісних практик і шахрайства [4].

Важливим інституційним чинником є розвиток фінтех-інфраструктури, яка включає цифрові платіжні сервіси, блокчейн-технології, системи електронного документообігу, хмарні фінансові рішення та інструменти аналітики великих даних (Big Data). Її функціонування забезпечує підвищення швидкості та прозорості фінансових операцій, оптимізацію витрат і доступ до альтернативних джерел фінансування (зокрема, краудфандинг, peer-to-peer кредитування). Водночас недостатній рівень інституційної підтримки розвитку фінтеху може обмежувати можливості підприємств щодо впровадження інновацій та підвищення ефективності фінансового менеджменту.

Окрему увагу слід приділити кібербезпеці як ключовому елементу інституційного середовища. Зростання обсягів цифрових фінансових операцій супроводжується підвищенням кіберризиків, включаючи несанкціонований доступ до фінансових систем, витік конфіденційної інформації, атаки на платіжні інфраструктури та фінансові шахрайства. У цьому контексті інституційні механізми повинні передбачати як державні стандарти кіберзахисту, так і внутрішню політику підприємства щодо управління інформаційною безпекою, включаючи системи моніторингу, аудит безпеки та навчання персоналу.

Не менш важливим є інститут захисту даних, який набуває стратегічного значення в умовах цифровізації [5]. Дані стають ключовим ресурсом підприємства, що використовується для прийняття управлінських рішень, фінансового прогнозування та оцінювання ризиків. Відповідно, дотримання стандартів обробки та зберігання даних, забезпечення їх конфіденційності, цілісності та доступності є необхідною умовою підтримання фінансової безпеки. Інституційне регулювання у цій сфері спрямоване на мінімізацію ризиків витоку інформації та підвищення відповідальності за її неналежне використання.

Крім того, вагому роль відіграють цифрові платформи як новий інституційний формат організації економічної діяльності. Вони забезпечують інтеграцію підприємств у цифрові екосистеми, розширюють доступ до ринків, клієнтів і фінансових ресурсів. Однак водночас виникають ризики залежності від платформ, концентрації ринкової влади, а також загрози порушення конкуренції та фінансової стабільності підприємства.

Інституційні чинники цифрової економіки мають комплексний вплив на фінансову безпеку підприємства, поєднуючи як нові можливості для розвитку, так і додаткові ризики. Їх ефективне врахування вимагає адаптації систем управління фінансами до цифрового середовища та узгодження внутрішніх механізмів безпеки з вимогами зовнішнього інституційного регулювання.

Особливу роль у забезпеченні фінансової безпеки відіграють інститути регулювання цифрових фінансових послуг, які визначають правила функціонування платіжних систем, електронних грошей та криптоактивів. Водночас недостатній рівень розвитку інституційного забезпечення або його невідповідність темпам цифровізації може призводити до зростання загроз фінансовій безпеці, зокрема кіберризиків, шахрайства та втрати даних.

У цьому контексті важливим є впровадження на підприємствах систем внутрішнього контролю та ризик-менеджменту, адаптованих до цифрового середовища. Це передбачає використання сучасних цифрових інструментів аналізу даних, автоматизації фінансових процесів та моніторингу ризиків у режимі реального часу.

Крім того, значну роль відіграє інтеграція підприємств у міжнародне інституційне середовище, що передбачає дотримання міжнародних стандартів фінансової звітності, кібербезпеки та корпоративного управління. Це сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємства та зміцненню його фінансової стійкості.

Таким чином, інституційні аспекти є визначальним фактором забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах цифрової економіки. Формування ефективного інституційного середовища, що відповідає сучасним викликам цифровізації, дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити сталий розвиток підприємств.

Перелік використаних джерел:

1. Digital Finance Strategy for the EU. European Commission. 2020. Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0591>
2. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation). Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>
3. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Національний банк України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
4. Концепція розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
5. Financial Consumer Protection and Financial Literacy in the Digital Age . World Bank. 2022. Режим доступу: <https://www.worldbank.org>
6. Digitalisation and Finance: Policy Challenges and Opportunities. OECD. 2021. Режим доступу: <https://www.oecd.org>
7. Fintech: The Experience So Far .International Monetary Fund. 2019. Режим доступу: <https://www.imf.org>
9. Skinner C. Digital Bank: Strategies to Launch or Become a Digital Bank. Singapore : Marshall Cavendish, 2014. 368 p.
10. Zetsche D. A., Buckley R. P., Arner D. W., Barberis J. N. FinTech and the Transformation of Financial Services . *Journal of Banking Regulation*. 2017. Vol. 19, No. 1. P. 1–17.
11. Arner D. W., Barberis J., Buckley R. P. The Evolution of Fintech: A New Post-Crisis Paradigm . *Georgetown Journal of International Law*. 2016. Vol. 47. P. 1271–1319.

